

Kemijärven kaupungin kotoutumisohjelman 2025-2027

**”Kodin tunne,
Onnen tunne”**

Sisällys

Johdanto

1. Kotoutuminen Kemijärvellä

1.1. Kotoutuminen

1.2. Kotoutumisen yhteydet Kemijärven kaupungin sekä Lapin maahanmuuttostrategian tavoitteisiin

1.3. Kotoutumisen palvelutarpeenarvioinnit, kotoutumissuunnitelma sekä yhteiskuntaorientaatioiden toteuttaminen vuosina 2025-2027.

1.3.1. Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi ja monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi (KotoL 14 ja 15 §)

1.3.2. Kotoutumissuunnitelma tai monialainen kotoutumissuunnitelma (KotoL 16 ja 17 §)

1.3.3. Monikielinen yhteiskuntaorientaatio (KotoL 25 §)

1.3.4. Kotoutumiskoulutus (KotoL 26 ja 27 §)

1.3.5. Muu koulutus ja palvelut, jotka edistävät suomen ja ruotsin kielen osaamista, lukuja kirjoitustaitoa, yhteiskunta- ja työelämävalmiuksia sekä työllistymistä ja yrittäjyyttä

1.3.6. Kotoutumishojelman aikainen ohjaus ja neuvonta (KotoL 2 luku 10 §)

1.4. Maahanmuuttajien osuus Kemijärvellä

1.5. Valtion korvausten osuus

2. Kotoutumisen palvelut kunnassa

2.1. Varhaiskasvatuspalvelut

2.2. Perusopetus- ja lukiokoulutuspalvelut

2.3. Lasten ja nuorten kouluterveydenhuoltopalvelut

2.4. Vapaa-ajan palvelut

2.5. Maahanmuuttajien työllistymisen tukeminen

2.6. Asuntopalvelut

2.7. Työllisyyspalvelut

2.8. Tulkkaus- ja käännöspalvelut

3. Kotoutumisen edistämisen kumppanuudet

3.1. Järjestöt ja seurakunnat

3.2. Moniammatillinen yhteistyö

3.3. Työnantajat

4. Kemijärven kaupungin tavoitteet kotoutumisen edistämiseksi ja kehittämiseksi

Johdanto

Kemijärven kaupungin kotoutumistyötä ohjaa laki kotoutumisen edistämisestä (681/2023: kotoutumislaki). Kotoutumislain tavoitteena on tukea ja edistää kotoutumista sekä maahanmuuttajien mahdollisuutta osallistua aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Lisäksi lain tarkoituksena on edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken. On tärkeää myös huomioida maahanmuuttajien kotoutuminen yksilöllisenä prosessina.

Kotoutumisohjelmassa on keskeistä tavoitteet, yhteistyö sekä toiminnan seuranta. Ohjelma toimii työvälineenä viranomaisille, eri toimijoille sekä myös maahanmuuttajille itselleen. Tavoitteina ovat työllisyyden, koulutuksen, hyvinvoinnin, tasa-arvon, kielitaidon, hyvien väestösuhteiden edistäminen sekä aktiivisuus ja osallistuminen kaupungin toimintaan. Tavoitteiden saavuttamiseksi paikallisten viranomaisten on kehitettävä kotoutumista monialaisena yhteistyönä. Yhteistyöhön osallistuvat Kemijärven kaupunki, Pohjois- ja Itä-Lapin työllisyysalue, Lapin hyvinvointialue, Kansaneläkelaitos sekä muut kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja palveluja järjestävät järjestöt, yhdistykset ja yhteisöt.

Kotoutuminen ei aina vaadi suuria investointeja, vaan vuorovaikutus syntyy arjen tasolla, naapurien kesken, työpaikoilla ja harrastustoiminnassa. Suuri osa kotoutumisen edistämisestä tehdään kunnan peruspalveluissa. Kaupungin ja muiden paikallisten viranomaisten vastuulla on edistää alueellaan kansainvälisyyttä, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta, myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien välillä sekä hyviä etnisiä suhteita ja kulttuurien välistä vuoropuhelua.

Kemijärven kaupungin on laadittava kotoutumisohjelma maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseksi monialaisen työskentelyn avulla. Kotoutumisohjelman tarkoituksena on edistää ja kehittää maahanmuuttajien kotoutumista. Tavoitteena on tarjota yksilöllistä ohjausta ja neuvontaa sekä konkreettisia palveluja kunnassa ja yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa, jotta maahanmuuttajan on helpompi integroitua osaksi suomalaista yhteiskuntaa.

Maahanmuuttajan ymmärryksen lisääntyminen suomalaisesta yhteiskunnasta, kielen oppiminen, opiskelupaikan tai työpaikan saaminen sekä oman äidinkielen ja kulttuurin ylläpitäminen auttaa maahanmuuttajia kiinnittymään osaksi suomalaista yhteiskuntaa. Jokaisella maahanmuuttajalla on oikeus yhdenvertaiseen kohteluun ja sosiaaliseen osallisuuteen. Kotoutumisessa maahanmuuttajan omalla aktiivisuudella on tärkeä rooli ja sitä tulisi pyrkiä tukemaan.

Edellinen Kemijärven kotouttamisohjelma oli laadittu vuosille 2023-2025. Uusien lakimuutosten myötä kotouttamisohjelma muuttuu kotoutumisohjelmaksi, joka on voimassa vuosina 2025-2027. Uudistuneen kotoutumisohjelman sekä lakimuutosten tarkoituksena on osallistaa maahanmuuttajia omaan kotoutumiseensa enemmän. Lakimuutos tuo myös uusia lakisääteisiä tehtäviä kunnille.

1 Kotoutuminen Kemijärvellä

1.1 Kotoutuminen

Kotoutuminen eli integroituminen on sitä, että maahanmuuttajista tulee yhdenvertainen osa yhteiskuntaa.

Kemijärven kaupungin kotoutumishjelman visiona onkin moniarvoinen ja monikulttuurinen Kemijärvi, yhteisö, jossa jokainen voi turvallisesti osallistua oman elämänsä ja yhteiskunnan rakentamiseen.

Kaupungin on varmistettava, että sen palvelut kattavat maahanmuuttajien tarpeet koko elinkaaren ajan ja tarjota heidän tarvitsemansa kasvatus-, koulutus, asumis- ja vapaa-ajanpalvelut kuten kaikille kuntalaisille.

Kemijärvellä maahanmuuttajien palvelut järjestetään kunnan peruspalvelujen ja toimintojen kautta nykyisin voimavaroin normaalin asiakastyön puitteissa. Toimijoina ovat lähinnä varhaiskasvatus, perusopetus ja vapaa-ajan palvelut mukaan lukien kansalaisopisto. Vastuuhenkilöinä ovat ko. palveluiden lähiesimiehet ja vastuualueiden johtajat.

Tarvittaessa maahanmuuttajien erityistarpeet huomioidaan monialaisen yhteistyön avulla. Keskeisiä yhteistyötahoja ovat Lapin hyvinvointialue, joka vastaa sosiaali- ja terveystalouksista sekä Pohjois- ja Itä-Lapin työllisyysalue, joka vastaa palveluiden järjestämisestä työnhakija-asiakkaille.

Kaupungilla työskentelee kotoutumisen palveluohjaaja, joka koordinoi kotoutumistoimintaa, ohjaa ja neuvoo maahanmuuttajia sekä toimii tarvittaessa maahanmuuttajien ja sidosryhmien välisenä yhteyshenkilönä.

Kotoutumislain mukaan kaupungin, työllisyysalueen ja muiden viranomaisten on tarjottava asianmukaista ohjausta ja neuvontaa kotoutumista edistävästä toimenpiteistä, palveluista ja työelämästä. Viranomaisten on annettava tarpeidensa mukaista maksutonta neuvontaa hallintoasioissa ja vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin. Kemijärvellä neuvontaa tarjoavat kotoutumisen yhdyshenkilö, Palvelukeskus Sortteeri ja muut viranomaiset. Jos asia ei kuulu viranomaisen toimivaltaan, asiakkaat pyritään ohjaamaan oikealle taholle. Muita kotoutumislain viranomaisia ovat esimerkiksi Maahanmuuttovirasto, Kela, työvoimaviranomaiset ja verohallinto.

1.2 Kotoutumisen yhteydet Kemijärven kaupungin sekä Lapin maahanmuuttostrategian tavoitteisiin

Kemijärven kaupunkistrategian 2025–2030 mukaisesti kaupungin tulee tarjota asukkailleen hyvä ja sujuva arki, jossa otetaan huomioon lasten, nuorten, työikäisen sekä ikäihmisten asuminen, palvelut ja elinympäristö. Kaupungin tavoitteena on olla turvallinen ja viihtyisä paikka elää, opiskella, työskennellä sekä yrittää. Tavoitteena on myös edistää kaikkien asukkaiden hyvinvointia ja viihtyisyyttä ympäristöä arvostaen ja kestäväällä tavalla toimien.

Kemijärven kaupunki on avoin ja vastaanottavainen uusille asukkaille. Hyvä kotoutuminen ja monipaikkaisen asumisen mahdollisuudet niin kylissä kuin kaupungin keskuksessa ovat tärkeitä, jotta kaikki voivat tuntea olonsa tervetulleiksi ja löytää paikkansa yhteisössä. Asukkaita

kuunnellaan luomalla monipuolisia osallistamis- ja vaikuttamismahdollisuuksia, joissa asukkaille annetaan mahdollisuus vaikuttaa ja edistää arkeansa.

Sama strategia koskee myös maahanmuuttajia ja heidän elämäänsä kaupungissamme. Kaupungin tehtävänä on huolehtia siitä, että sen palvelut sopivat myös maahanmuuttajille.

Uusi kotoutumislaki (681/2023) astuu voimaan 1.1.2025. Lain tavoitteena on vahvistaa maahanmuuttaneiden työllisyyttä, työllisyyttä tukevia valmiuksia, kielitaitoa ja osallisuutta yhteiskuntaan. Sen tavoitteena on myös edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken. Kotoutumisen edistämiseksi kunnat, työvoimaviranomaiset sekä erilaiset järjestöt pyrkivät maahanmuuttajan ja yhteiskunnan kahdensuuntaiseen vuorovaikutukseen, jonka kautta maahanmuuttaja saa yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja samalla, kun hänen mahdollisuuksiaan oman kielen ja kulttuurin ylläpitämiseen tuetaan.

Kaupungin kotoutumisessa huomioidaan myös Lapin vuoden 2023+, maahanmuuttostrategia. (Julkaistu joulukuussa 2022. Lappi – koti kaikille: Lapin maahanmuuttostrategia 2030+ - Doria).

Strategian visiona on, että Lappi on koti kaikille. Sen mukaisesti kaikilla on hyvä elää, työskennellä, opiskella sekä mahdollisuus rakentaa omannäköinen elämä Lapissa. Vision keskiössä on maahanmuuttaja oman elämänsä rakentajana ja tekijänä. Visio koskee niin lapsia, nuoria, aikuisia kuin ikääntyneitä yksin tai perheen kanssa tulleita. Strategian keskeisenä tavoitteena on maahanmuuttajien kotoutuminen Lappiin. Maahanmuuttostrategian keskeiset teemat, jotka huomioidaan kaikessa tekemisessä ovat vastaanottavuus, kumppanuus, ketteryys ja veto- ja pitovoima. Maahanmuuttajat otetaan vastaan avoimesti, ja heidän hyväkseen toimitaan yhdessä – viranomaiset, järjestöt, yritykset ja yhteisöt sekä kaikki lappilaiset ihmiset. Kumppanuuden keskiössä on maahanmuuttaja itse, joka on oman elämänsä tekijä ja jonka osallisuus on edellytys onnistumiselle. Asioita tarkastellaan ja ratkaisuja luodaan maahanmuuttajan näkökulmasta joustavasti ja nopeasti. Ratkaisuissa on mukana aina ne toimijat, joita kulloinkin tarvitaan. Pidetään kaikessa huolta siitä, että tuodaan esiin se, mikä täällä on hyvää, ja että tehdään niin kuin luvataan. Hyvä pitovoima on parasta vetovoimaa.

1.3 Kotoutumisen palvelutarpeenarvioinnit, kotoutumissuunnitelma sekä yhteiskuntaorientaatioiden toteuttaminen vuosina 2025-2027.

1.3.1 Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi ja monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi (KotoL 14 ja 15 §)

Palvelutarpeen arvioinnissa selvitetään maahanmuuttajan osaaminen, opiskelu-, työllisyys-, ja kotoutumisvalmiudet sekä koulutuksen ja muiden kunnan tai palveluntuottajien kotoutumista edistävien palveluiden tarpeet mukaan lukien järjestön, yhdistyksen tai yhteisön toimintaan osallistumisen tarpeet. Arvioinnin aikana tarkastellaan myös asiakkaan tavoitteet ja toiveet, aikaisempi koulutus, kielitaito, työhistoria, tämänhetkinen työ- ja toimintakyky, sekä muut työllistymiseen tai kotoutumiseen vaikuttavat tekijät.

Työnhakijoiden osalta palvelutarpeen arvioinnin järjestää Pohjois- ja Itä-lapin työllisyysalue. Työvoimaviranomainen arvioi kotoutuja-asiakkaan palvelutarpeen sekä sopii kotoutumissuunnitelmassa koulutuksesta, työnhausta sekä työnhakua edistävästä toiminnasta.

Muiden kuin työnhakija-asiakkaiden osalta palvelutarpeen arvioinnin järjestää kaupungin kotoutumispalvelut. (Esim, Alaikäiset, kotivanhemmat, eläkeläiset). Kotoutumisen palveluohjaaja sopii kotoutumissuunnitelmassa maahanmuuttajan kanssa kotoutumista ja työllistymistä edistävästä

kunnan palveluista. Palvelutarpeen arviointi laaditaan maahanmuuttajalle, jonka ensimmäisen oleskeluluvan tai oleskelukortin myöntämisestä tai oleskeluoikeuden rekisteröimisestä on kulunut enintään kolme vuotta.

Tarvittaessa maahanmuuttajalle tehdään monialainen palvelutarpeen arviointi, joka tehdään yhteistyössä työllisyyspalveluiden tai Lapin hyvinvointialueen sosiaalityöntekijän kanssa. Jos kotoutumissuunnitelma laaditaan monialaisesti, maahanmuuttajan kanssa sovittavista kotoutumista edistävästä sosiaali- ja terveystalvueluista vastaa hyvinvointialue. Vastuu palvelutarpeen arvioinnin laatimisesta on kuitenkin kaupungilla tai työllisyysalueella.

Kemijärven kaupungin kotoutumispalveluiden palvelutarpeen arvioinneissa käytetään tarvittaessa tulkkia. Kaupungilla on voimassa oleva tulkkausopimus Monetra Oy:n kanssa.

Kaupungin vastuulle kuuluvat työvoiman ulkopuoliset kotoutumissuunnitelmat sekä palvelutarpeen arvioinnit tehdään jatkossa Koto-AJ- järjestelmään 1.4.2025 alkaen kotoutumisen palveluohjaajan toimesta.

1.3.2 Kotoutumissuunnitelma tai monialainen kotoutumissuunnitelma (KotoL 16 ja 17 §)

Kotoutumissuunnitelmassa sovitaan maahanmuuttajan yksilöllisistä kotoutumisen ja työllistymisen tai yrittäjyyden tavoitteista sekä pidemmälle aikavälille, että kotoutumissuunnitelman ajalle. Yksilöllisen kotoutumissuunnitelman kesto tarkastellaan aina asiakaskohtaisesti. Ensimmäinen kotoutumissuunnitelma tai monialainen kotoutumissuunnitelma voidaan laatia enintään yhden vuoden ajaksi. Kotoutumissuunnitelmien tai monialaisten kotoutumissuunnitelmien yhteenlaskettu enimmäiskesto on kaksi vuotta ensimmäisen kotoutumissuunnitelman laatimisesta. Erityisin perustein kotoutumissuunnitelmaa voidaan pidentää esim. vanhempainvapaan, sairauden tai vamman vuoksi.

Kotoutumissuunnitelma laaditaan sen jälkeen, kun palvelutarpeen arvioinnin perusteella todetaan, että maahanmuuttaja tarvitsee kotoutumissuunnitelman. Työnhakijoiden osalta palvelut järjestää Pohjois- ja Itä-Lapin työllisyysalue.

Muiden kuin työnhakija asiakkaiden osalta palvelut järjestävät kaupungin kotoutumispalvelut. Kotoutumisen palveluohjaaja vastaa kotoutuja-asiakkaan kotoutumissuunnitelman laatimisesta sekä monialaisen kotoutumissuunnitelman laatimisesta Lapin hyvinvointialueen sekä Pohjois- ja Itä-Lapin työllisyysalueiden kanssa. Kotoutumissuunnitelma voidaan laatia myös arviointiin sisältyvän alkuhaastattelun yhteydessä.

Vastuu kotoutumissuunnitelman laatimisesta on kaupungin kotoutumisen palveluohjaajalla tai Pohjois- ja Itä-Lapin työvoimaviranomaisella. Hyvinvointialue voi kaupungin tai työvoimaviranomaisen pyynnöstä osallistua alkukartoituksen ja kotoutumissuunnitelman laatimiseen, jos maahanmuuttajan kotoutumisen edistäminen edellyttää näiden eri organisaatioiden järjestämistä vastuulle kuuluvien palvelujen yhteensovittamista.

Suunnitelma on tarkistettava kunnan tai työvoimaviranomaisen aloitteesta maahanmuuttaja-asiakkaan palvelutarpeessa, elämäntilanteessa tapahtuneiden muutosten johdosta tai asiakkaan omasta pyynnöstä. Samoin seurataan monialaisen kotoutumissuunnitelman tarkistamista ja se on tarkistettava joko kaupungin tai hyvinvointialueen aloitteesta.

Kotoutumissuunnitelma tehdään Koto-AJ-järjestelmään 1.4.2025 alkaen Kemijärven kaupungin kotoutumisen osalta. Monialaisen kotoutumissuunnitelman laatimisesta vastaavat yhteistyössä

kaupungin kotoutumispalvelut, Pohjois- ja Itä-Lapin työvoimaviranomainen sekä Lapin hyvinvointialueen sosiaaliviranomainen.

1.3.3 Monikielinen yhteiskuntaorientaatio (KotoL 25 §)

Monikielistä yhteiskuntaorientaatiota tarjotaan kotoutumisen alkuvaiheessa. Jokaisen asiakkaan kohdalla tarkistetaan heidän tilanteensa yksilöllisesti ja ottaen huomioon myös hänen kotoutumisensa muut tarpeet, kun hänelle on ensin tehty palvelutarpeen arviointi sekä kotoutumissuunnitelma.

Pohjois- ja Itä-Lapin työllisyysalueen kunnat toteuttavat yhteisenä palvelukokonaisuutena kotoutumiskoulutuksen ja omankielisen yhteiskuntaorientaation. Koulutus- ja palvelukokonaisuuteen sisällytetään alkuvaiheen ja loppuvaiheen kielitaidon kartoitukset. Hankinnan kohderyhmänä ovat työnhakija-asiakkaiden lisäksi myös työvoiman ulkopuolella olevat asiakkaat.

Pohjois- ja Itä-Lapin työllisyysalue sekä työllisyysalueen kunnat valmistelevat yhteistä palveluhankintaa kotoutumiskoulutuksen ja omankielisen yhteiskuntaorientaation osalta. Koulutus- ja palvelukokonaisuuteen sisällytetään alkuvaiheen ja loppuvaiheen kielitaidon kartoitukset. Hankinnan kohderyhmänä on työnhakija-asiakkaiden lisäksi myös työvoiman ulkopuoliset asiakkaat. Tällä hetkellä suurin tarve yhteiskuntaorientaatiolle Kemijärvellä on venäjän/ukrainan kielellä. Kaupungissa on myös useampia yksittäisiä kansalaisuuksia, joille tarjotaan kotoutumispalveluita yhteistyössä työllisyysalueen kanssa.

Yhteistä palveluhankintasopimusta valmistellaan yhteistyössä Pohjois- ja Itä-Lapin työllisyysalueiden kuntien kanssa, jotka ovat: Inari, Kemijärvi, Pelkosenniemi, Savukoski, Salla, Sodankylä, Utsjoki.

Sopimus on vielä kesken ja siitä käydään neuvotteluja. Työllisyysalueiden kunnat voivat myös toteuttaa yhteiskuntaorientaation omia paikallisia toteutustapojaan.

1.3.4 Kotoutumiskoulutus (KotoL 26 ja 27 §)

Kotoutumiskoulutus työnhakija oleville kotoutujille järjestetään Pohjois- ja Itä-Lapin työvoimapolitiikan kautta. Työvoimaviranomainen ohjaa työnhakijana olevat maahanmuuttajat kotoutumiskoulutukseen palvelutarpeen mukaan. Työllisyysalueen järjestämä kotoutumiskoulutus toteutetaan pääsääntöisesti työvoimapolitiikkana koulutuksena, mutta se voidaan järjestää myös omaehtoisena opiskeluna työttömyysetuudella tuettuna. Kielitaidon päättöttestaus (KotoL 26 §) tehdään kotoutumiskoulutuksen yhteydessä.

Kaupungin kotoutumisen palveluohjaaja ohjaa palvelutarpeen arvioinnin pohjalta sopivaan koulutukseen muut kotoutujat kuin oppivelvolliset tai työnhakijat.

1.3.5 Muu koulutus ja palvelut, jotka edistävät suomen ja ruotsin kielen osaamista, luku- ja kirjoitustaitoa, yhteiskunta- ja työelämävalmiuksia sekä työllistymistä ja yrittäjyyttä

Kemijärven kaupungin perusopetuksessa järjestetään S2-opetusta (Suomi toisena kielenä) sekä perusopetukseen valmistavaa opetusta niille esi- ja perusopetusikäisille maahanmuuttotilanteisille

lapsille ja nuorille, joilla ei ole vielä tarvittavia kielellisiä valmiuksia esi- tai perusopetuksessa opiskeluun. Kansalaisopisto järjestää myös eritasoisia suomen kielen kursseja syksyisin sekä keväisin, joihin on mahdollista osallistua omaehtoisesti.

Kemijärvellä kotoutumista tukevia palveluita ei tällä hetkellä järjestetä ruotsin kielellä.

Maksutonta yritysneuvontaa voi hakea Business Kemijärven kautta. Heidän avullaan on mahdollista saada henkilökohtaista neuvontaa sekä tukea erilaisissa yritysasioissa. Myös työllisyysalue voi järjestää yrittäjyyttä tukevia koulutuksia.

1.3.6 Kotoutumishjelman aikainen ohjaus ja neuvonta (KotoL 2 luku 10 §)

Kemijärven kaupungin kotoutumispalvelut tarjoavat ohjausta, neuvontaa ja tukea maahanmuuttajille sekä heidän perheilleen. Kotoutumispalveluiden tavoitteena on edistää maahanmuuttajien itsenäistä elämää, kouluttautumista ja työllistymistä sekä tukea heidän osallistumistaan suomalaiseen yhteiskuntaan. Heitä autetaan esimerkiksi arkielämän tilanteissa, viranomaisasioinneissa ja eri palveluihin ohjaamisessa.

Kotoutumisen palveluohjaaja tekee monialaista yhteistyötä Pohjois- ja Itä-Lapin työllisyysalueen, Lapin hyvinvointialueen sekä myös eri järjestöjen, viranomaisten ja tahojen kanssa. Palvelujen järjestämiseksi keskustellaan eri toimijoiden kanssa ja sovitaan yhteisiä lähi- ja etätapaamisia.

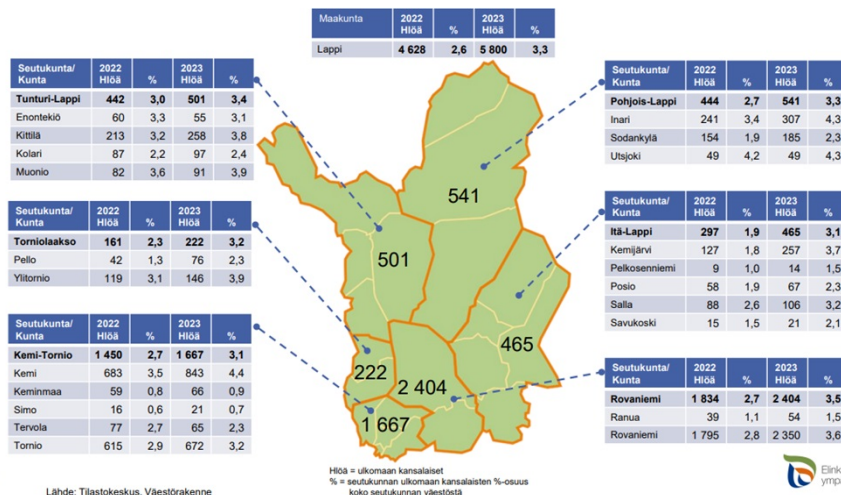
Kaupungin kotoutumispalvelut järjestetään ajanvarauksella ja tapaamisiin tilataan tarvittaessa tulkki.

1.4 Maahanmuuttajien osuus Kemijärvellä

Vuonna 2023 Kemijärvellä oli ulkomaalaisia asukkaita noin 250 henkilöä. Heistä ukrainalaisia on tällä hetkellä noin 160 henkilöä. Prosentuaalisesti Kemijärvellä oli ulkomaalaisia 3.7% väestöstä vuonna 2023.

Kuvassa 1, on kaavio ulkomaalaisten osuudesta Lapissa sekä kemijärvellä vuosina 2022 ja 2023. (Tilastokeskus, väestörakenne)

Lapin ulkomaan kansalaiset seutukunnittain vuosina 2022 ja 2023

Ulkomaalaisten asukkaiden määrä kunnassamme on kasvanut tasaisesti viime vuosien aikana. Yhä useampi ulkomaalainen on tullut työskennelläkseen kaupungissamme, ja kiinnostus Kemijärvellä asumiseen on lisääntynyt tasaisesti. Kaupungin on kerrottu olevan rauhallinen, viihtyisä, ystävällinen ja sen kaunis luonto sekä mahdollisuudet nauttia luonnosta monipuolisesti ovat houkutelleet uusia asukkaita. Olisikin tärkeää saada heidät pidettyä kunnassamme ja myös heidän perheensä kotoutumaan sekä viihtymään täällä.

Suurin osa kaupungissamme asuvista maahanmuuttajista ovat työikäisiä, joista useat ovat työllistyneet eri aloilla. Nuoret kouluikäiset ovat löytäneet nuorisopalveluiden tarjonnan ja he ovat ystävystyneet paikallisten nuorten kanssa hyvin, mikä on myös näkynyt suomen kielen oppimisessa positiivisena vaikutuksena.

1.5 Valtion avustus tilapäisen suojelun lisätueksi

Kemijärven kaupunki haki elokuussa 2024 valtion avustusta tilapäisen suojelun lisätueksi työ- ja elinkeinoministeriöltä. Kemijärvellä oli 1.5.2024 mennessä noin 160 tilapäisen suojelun omaavaa ukrainalaista, joten kunnalla oli oikeus hakea tätä lisätukea avustamaan ukrainalaisten kotoutumista kuntaamme. Avustuksen lisätuki suunnataan kotivanhempien sekä nuorten integroitumisen parantamiseen kunnassamme sekä venäjänkielisen tukihenkilön palkkaamiseen arkisten asioiden käänösavustuksissa. Avustusta haettiin 30 000 euroa kunnalle ja saimme siihen TEM:n hyväksynnän.

2 Kemijärven kaupunginpalvelut

2.1 Ohjaus ja neuvonta palvelut

Kemijärven kaupungin kotoutumispalvelut tarjoavat ohjausta, neuvontaa ja tukea maahanmuuttajille sekä heidän perheilleen. Kotoutumispalveluiden tavoitteena on edistää maahanmuuttajien itsenäistä elämää, kouluttautumista ja työllistymistä sekä tukea heidän osallistumistaan suomalaiseen yhteiskuntaan. Heitä autetaan esimerkiksi arkielämän tilanteissa, viranomaisasioinneissa ja eri palveluihin ohjaamisessa.

Kotoutumisen palveluohjaaja tekee monialaista yhteistyötä Pohjois- ja Itä-Lapin työllisyysalueen, Lapin hyvinvointialueen sekä myös eri järjestöjen, viranomaisten ja tahojen kanssa. Palvelujen järjestämiseksi keskustellaan eri toimijoiden kanssa ja sovitaan yhteisiä lähi- ja etätapaamisia.

Kaupungin kotoutumispalvelut järjestetään ajanvarauksella ja tapaamisiin tilataan tarvittaessa tulkki.

2.2 Kotoutuminen varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa

Kemijärven kaupungin varhaiskasvatuspalvelut tarjoavat lakisääteisiä palveluja päiväkodeissa. Jokaisella alle kouluikäisellä lapsella on oikeus varhaiskasvatukseen, joka on tärkeä osa lapsen kasvua ja oppimista. Varhaiskasvatus tukee lapsen kehitystä ja oppimista sekä edistää tasa-arvoa

ja yhdenvertaisuutta. Se myös tukee huoltajia mahdollistamalla heidän osallistumisensa työelämään ja opiskeluun.

Vieraskielisten lasten opetuksessa käytetään Suomi toisena kielenä (S2) opetussuunnitelmaa, joka on tarkoitettu lapsille, joiden suomen kielen taito on puutteellinen. Yli 3-vuotiaiden lasten suomen kielen kehitystä seurataan S2-kielen oppimisen seurantalomakkeella.

Kemijärven varhaiskasvatuksessa on tarjolla koko- ja osa-aikahoitoa, tilapäishoitoa, varhaiserityiskasvatusta sekä esiopetusta. Päivähoitoa tarjoavat Särkelän ja Jyvälän puiston päiväkodit sekä Pilkepäiväkoti Lounatuuli.

<https://kemijarvi.fi/kasvatus-ja-koulutus/varhaiskasvatus-ja-esiopetus/>

2.3 Peruskoulutus- ja lukio/ammattikoulutuspalvelut

Jokaisella Suomessa vakituisesti asuvalla lapsella ja nuorella on oppivelvollisuus, joka turvaa tasavertaiset oppimismahdollisuudet ja edistää yhdenvertaisia mahdollisuuksia kehittää itseään. Erityistä tukea tarvitsevat oppilaat saavat maksutta apuvälineitä ja avustajapalveluita.

Kemijärvellä perusopetus järjestetään Hillatien koulussa. Viestintä koulun ja kodin välillä tapahtuu pääasiassa Wilma-sovelluksen kautta, ja yleisistä asioista tiedotetaan koulun tapahtumakalenterissa. Perusopetuksessa on tarjolla myös aamu- ja iltapäivätoimintaa 1-2-luokkalaisille sekä vanhemmille erityisen tuen oppilaille.

<https://kemijarvi.fi/kasvatus-ja-koulutus/perusopetus/>

Lukiokoulutusta järjestetään Kemijärven lukiossa, jonka tehtävänä on antaa laaja yleissivistys, valmiudet jatkaa opintoja esimerkiksi yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa sekä hyvät tiedot ja taidot tulevaa työelämää varten.

<https://kemijarvi.fi/kasvatus-ja-koulutus/lukio-ja-ammattillinen-koulutus/>

Toisen asteen ammatillista koulutusta Kemijärvellä tarjoaa Rovaniemen koulutuskuntayhtymän ylläpitämä Lapin koulutuskeskus Redu. Redu järjestää myös maahanmuuttajille kohdennettuja koulutuksia (Muun muassa TUVA-koulutus eli tutkintoon valmentavaa koulutusta, ammatillista peruskoulutusta sekä ammatillisten tutkintojen osia).

<https://www.redu.fi/fi>

2.4 Lasten ja nuorten kouluterveydenhuoltopalvelut

Suomessa oppilaille on oikeus maksuttomaan terveydenhuoltoon. Hyvinvointialueet vastaavat kouluterveydenhuollon toteutumisesta alueensa peruskoulujen oppilaille, jota heillä on mahdollisuus saada pääsääntöisesti koulupäivän aikana koululla.

Kouluterveydenhuolto on osa oppilashuoltoa, joka tarkoittaa oppilaan laaja-alaista ja monipuolista huolehtimista eri osa-alueille opintojen aikana. Näitä ovat mm, fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista huolehtiminen, oppimisesta huolehtiminen.

Kemijärvellä opiskelijoilla on mahdollisuus kouluterveydenhoitajan tapaamisiin, lakisääteisiin terveystarkastuksiin sekä myös kuraattoripalveluihin

2.5 Vapaa-ajan palvelut

Kemijärvellä on asukkaiden, matkailijoiden sekä eri yhdistysten mahdollista harrastaa ja viettää vapaa-aikaansa monipuolisesti. Kemijärven kaupungin kulttuuri- ja vapaa-ajan tarjonta koostuu mm kirjasto-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalveluista sekä musiikki- ja kansalaisopistonpalveluista.

Kirjasto-, nuoriso- sekä kulttuuripalvelut järjestetään kaupunkimme Kulttuurikeskuksessa. Rakennus sijaitsee keskustan ytimessä, johon on helppo saapua. Suurin osa kulttuuritapahtumista järjestetäänkin kulttuurikeskuksessa, mutta monipuolista toimintaa ja tapahtumia järjestetään myös eripuolilta kaupunkia.

<https://kemijarvi.fi/vapaa-aika-ja-matkailu/kulttuuripalvelut/kemijarven-kulttuurikeskus/>

Kulttuurikeskuksen vieressä on Koillis-lapin musiikkiopisto, joka järjestää taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän mukaista opetusta musiikissa ja tanssissa niin Kemijärvellä, Savukoskella, Pelkosenniellä kuin Sallassakin. Opistolla on mahdollista opiskella niin pienten lasten, kuin aikuistenkin.

Kemijärven kansalaisopiston kautta on mahdollista saada monipuolista perusopetusta mm; liikunnan, käsitöiden, kieltenopiskeluiden kuin kuvataiteen kursseilla. Kansalaisopisto tarjoaa myös kursseja maahanmuuttajille sekä suomen kielen opetusta aikuisille.

Kansalaisopiston sekä musiikkiopiston tavoitteena on tarjota monipuolista harrastustoimintaa sekä koulutusta kaupunkimme asukkaille.

Liikuntapalveluita järjestetään liikuntahallilla, uimahallilla, jäähallilla, koulun liikuntasalissa, urheilukentillä sekä muissa kaupungin liikuntapaikoissa. Liikuntapalvelut ovat monipuoliset ja mahdollistavat eri ikäisten tasavertaisen liikkumisen. Kaupunki tarjoaa ilmaisen pääsyn uimahalliin sekä liikuntahalliin kuntamme peruskoululaisille.

Vapaa-ajan palveluita voidaan tarjota monipuolisesti myös maahanmuuttajille tukemaan kotoutumista sekä saamaan yhteisöllistä tunnetta muiden kaupungin asukkaiden kanssa sekä yhteistyössä eri järjestöjen kanssa.

2.6 Asuntopalvelut

Kemijärven kaupungin omistamissa kiinteistöosakeyhtiöissä, Kemijärven Vuokratalot ja Kemijärven Töveli, on 560 vuokra-asuntoa eri puolilla kaupunkia. Asuntoa haetaan täyttämällä asuntohakemuslomake, joka toimitetaan liitteineen Vuokratalojen asiointipisteeseen tai lähetetään sähköisesti. Maahanmuuttajilla on oikeus saada vuokra-asunto kaupungista samoin perustein kuin muillakin asukkailla.

[Kemijärven kaupungin vuokratalot - Kemijärvi](#)

2.7 Tulkkauksen- ja käännöspalvelut

Kotoutumislain 5§:n mukaan viranomaisen on huolehdittava tulkitsemisesta ja kääntämisestä, jos maahanmuuttaja ei osaa suomea tai ruotsia tai ei voi tulla ymmärretyksi vammaisuuden tai sairauden vuoksi. Tämä koskee myös muita maahanmuuttajien oikeuksia ja velvollisuuksia koskevia asioita. Viranomaisen on hankittava ja kustannettava tulkki tai käännöspalvelut asioissa,

jotka voivat tulla vireille viranomaisen aloitteesta. Tulkkina tulee käyttää ammattitaitoista asioimistulkkiä, ei sukulaisia tai tuttuja, eikä koskaan lasta. Kemijärven kotoutumispalveluissa käytetään Monetra Oy:n tulkkipalveluita, jotka tarjoavat monipuolisesti eri kielisiä tulkkauksia.

Kemijärven kaupungin kotoutumispalveluissa tulkkausta voidaan käyttää mm. kotoutumissuunnitelman laatimiseen, kotoutumispalvelujen käyttöön, perehdyttämiseen kunnan palveluihin sekä koulun tai päivähoiton ja kodin väliseen yhteistyöhön.

3 Kotoutumisen edistämisen kumppanuudet, verkostoituminen sekä yhteistyö.

3.1 Järjestöt sekä seurakunta

ELY-keskus

ELY-keskukset vastaavat kotoutumisen alueellisesta kehittämisestä, kuntien tukemisesta ja neuvonnasta kotoutumisen edistämiseksi. Ne tukevat kuntien kotoutumishjelmien laadintaa ja seuraavat niiden toteuttamista. Lapin ELY-keskus vastaa Lapin MAKO-verkoston (seudulliset maahanmuutto- ja kotouttamistoimijoiden verkostot) koordinoinnista.

Työllisyysalueen palvelut

Pohjois- ja Itä-Lapin työllisyysalue vastaa työnhakijoiksi rekisteröityneiden maahanmuuttajien kotoutumista edistävien ja tukevien toimenpiteiden ja palvelujen järjestämisestä. Työnhakijaksi voidaan rekisteröidä maahanmuuttajat, jotka ovat EU-/ETA kansalaisia tai joilla on oleskeluluvan perusteella oikeus tehdä työtä Suomessa. Kaikki palvelut ovat maahanmuuttaja-asiakkaalla käytettävissä. Pohjois- ja Itä-Lapin työllisyysalue palvelee työnantajia ja työnhakijoita verkossa, puhelimitse, kasvokkain ja etäyhteydellä.

Palveluiden tavoitteena on edistää työnhakijan kotoutumista sekä työllistymistä. Työnhakija-asiakas saa tarvittavan perustiedon työvoimapalveluiden käytänteistä, työttömyysturvasta, kotoutumista ja työllistymistä edistävästä palveluista sekä työllistymismahdollisuuksista Lapin alueella.

Työnhakijaksi voi ilmoittautua sähköisesti tunnistautuneena työvoimaviranomaisen verkkopalvelussa tai jos sähköinen asiointi ei ole mahdollista, paperilomakkeella.

Kansaneläkelaitos

Kansaneläkelaitos Kela hoitaa Suomessa asuvien perusturvaa eri elämäntilanteissa, mukaan lukien lapsiperheiden tuet, sairausvakuutus, kuntoutus, työttömän perusturva, asumistuki, opintotuki, perustoimeentulotuki ja vähimmäiseläkkeet. Lisäksi Kela huolehtii vammaisuuksista, sotilasavustuksista ja maahanmuuttajan tuesta.

Kemijärven seurakunta

Kemijärven seurakunnan maahanmuuttotyö tukee turvapaikanhakijoita turvapaikkaprosessissa ja jaksamisessa, edistää maahanmuuttajien kotoutumista ja tarjoaa tiloja jumalanpalveluksille ja kokoontumisille. Seurakunta tuottaa omankielistä materiaalia, luo yhteyksiä suomenkielisiin kristittyihin, järjestää kristinuskon opetusta ja tekee asennevaikuttamistyötä.

Seurakunta auttaa hengellisissä, aineellisissa ja sosiaalisissa asioissa yhteistyössä muiden auttajatahojen kanssa. Toiminnassa kunnioitetaan maahanmuuttajien uskonnollista vakaumusta ja tarjotaan mahdollisuus tutustua evankelisluterilaiseen kirkkoon. Kiinnostuneita ohjataan olemassa olevaan toimintaan, ja tarvittaessa maahanmuuttajia kohdataan esimerkiksi avoimien ovien toiminnassa.

Saurasäätiö

Saurasäätiön tarkoituksena on järjestää ja kehittää työikäisille osallisuutta lisääviä, työelämäosallisuutta edistäviä, osaamista vahvistavia ja työllistymistä tukevia palveluita. Näihin kuuluvat ohjaus-, arviointi-, valmennus-, kuntoutus- ja koulutuspalvelut sekä työtoiminta. Tavoitteena on luoda saumaton palvelupolku, joka voi johtaa yhteiskunta-, työelämä-, koulutus- tai työmarkkinaosallisuuteen.

Säätiö tuottaa palveluita kemijärveläisille työelämän ulkopuolella oleville, nuorille, työttömille, osatyökykyisille, maahanmuuttajille ja muille heikossa työmarkkina-asemassa oleville henkilöille. Palvelut tuotetaan pääasiassa Kemijärven kaupungille ja aluehallintovirastolle palvelusopimuksella.

Vapaaehtoisjärjestöt

Kemijärvellä toimii myös monia aktiivisia kolmannen sektorin vapaaehtoisjärjestöjä sekä seuroja, joiden kautta on maahanmuuttajilla mahdollista osallistua monipuolisesti erilaisiin harrastusmahdollisuuksiin sekä osallistua erilaisiin tapahtumiin.

Muun muassa MLL, Askel-hanke, Ystävien Yhdistys, Tukeva-hanke, Sallan 4h järjestö, Kemijärven Martat, Suomen Punainen Risti, Vapaa palokunta, sekä moni muu järjestö sekä seura on luonut hyvän pohjan erilaiselle toiminnalle kunnassa, jonka kautta maahanmuuttajat saavat yhteyden kanta-asukkaisiin ja oppivat suomen kieltä ja kulttuuria.

3.2 Moniammatillinen yhteistyö

Pohjois- ja Itä-Lapin työllisyysalueen sekä kuntien välinen yhteistyö

Vuoden 2025 alusta alkaen TE-palvelut siirtyvät kuntien vastuulle, ja valtion työ- ja elinkeinotoimistot lakkautetaan. Tulevan Pohjois- ja Itä-Lapin työllisyysalueen muodostavat Inari, Kemijärvi, Pelkosenniemi, Posio, Salla, Savukoski, Sodankylä ja Utsjoki. Sodankylä toimii työllisyysalueen vastuukuntana.

Pohjois- ja Itä-Lapin kunnat järjestävät kotoutumiskoulutuksen ja omakielisen yhteiskuntaorientaation yhteisenä palveluhankintana. Koulutukseen sisältyvät kielitaidon kartoitukset alku- ja loppuvaiheessa. Kohderyhmänä ovat työnhakijat sekä myös työvoiman ulkopuoliset asiakkaat. Työvoiman ulkopuolisille asiakkaille palvelutarpeen arvioinnin kunta suorittaa itse.

Kuntien yhteistyöpalavereissa käsitellään maahanmuuttajien ajankohtaisia asioita ja kotoutumiskokemuksia. Haasteena kaikilla kunnilla on tiedonsaanti uusista kuntalaisista, jos he eivät itse ilmoittaudu kunnan työntekijälle. Tätä varten on kehitteillä Koto-digi-järjestelmä, jonka Kemijärven kaupunki ottaa käyttöönsä 1.4.2025.

3.3 Verkostoituminen sekä yhteistyö muiden tahojen kanssa

Kemijärven kaupunki tekee yhteistyötä kunnassamme toimivien eri järjestöjen, tahojen sekä Lapin hyvinvointialueen kanssa maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseksi.

Yhteistyö on koettu hyvin merkitykselliseksi ja tärkeäksi osaksi kotoutumishjelmaa. Yhteistyöllä uskomme saavuttavamme laajemman tiedon ja taidon useammalta eri näkökulmalta kotoutumista ajatellen ja näin voimme luoda Kemijärvestä maahanmuuttajille viihtyisän, ystävällisen sekä kotoisan paikan asua ja työskennellä. Samalla vahvistamme yhdessä pito- ja elinvoimaa kuntaamme.

Yhteistyöpalavereissa käsitellään ajankohtaisia asioita sekä suunnitellaan parannuksia, yhteistyön monipuolisuutta sekä yhteisiä tapahtumia kotoutumisen tulevaisuutta ajatellen useammalta eri näkökulmalta. Vuoden 2024 palavereissa on suunniteltu vuodelle 2025 muun muassa ulkomaalaisten kansalaisraatia, jossa saataisiin nostettua maahanmuuttajien osallisuutta kunnassamme esille sekä tuotua heidän näkökantaansa sekä toiveita hyvinvoinnin, palveluiden sekä viihtyvyyden kannalta. Myös järjestöpäivää, jossa eri järjestöt sekä kaupungin eri toimet voivat tuoda esille toimintaansa kaupunkimme asukkaille. Näihin tapahtumiin kaupungilla on mahdollista järjestää avuksi tulkkaus maahanmuuttajille.

3.4 Yritykset sekä työnantajat

Ennen ulkomaalaisen työntekijän palkkaamista on varmistettava, että hänellä on laillinen oikeus työskennellä Suomessa koko työsuhteen ajan. Maahanmuuttoviraston kautta saa kattavan tiedon maahanmuuttajien työskentelyoikeuksista sekä millainen oleskelulupa tarvitaan Suomessa työskentelyyn kansalaisuuden ja eri tilanteiden mukaan. Maahanmuuttovirasto neuvoo myös työnantajan velvollisuuksista, jos yritys on palkkaamassa ulkomaalaisen työntekijän.

Työsuhteen alussa on tärkeää käydä läpi Suomen työlainsäädäntö ja käytännöt työntekijän kanssa. Ulkomaalaisia työntekijöitä voi tukea myös työyhteisön kautta uuteen kulttuuriin sekä tarjota työskentelyn ohessa esimerkiksi kielikoulutusta.

4 Kemijärven kaupungin tavoitteet kotoutumisen edistämiseksi ja kehittämiseksi.

Kemijärven kaupungin tavoitteena on kehittää maahanmuuttajien kotoutumista yhdessä eri viranomaisten, järjestöjen sekä yhteisöjen kanssa. Tavoitteeseen päästäkseen kaupunki toimii suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti kotoutumisen edistämiseksi.

Yhteistyön avulla on suurempi mahdollisuus luoda monipuolinen ja moniammatillinen kotoutuminen, jonka kautta maahanmuuttajalla on hyvä mahdollisuus opiskella, työskennellä ja harrastaa Kemijärvellä sekä luoda hyvät vuorovaikutussuhteet toimijoihin että muihin kunnan asukkaisiin. Tavoitteena on, että maahanmuuttaja voisi vaikuttaa omaan hyvinvointiinsa ja viihtyvyyteensä kaupungissamme sekä luoda turvallisen ja pysyvän omanlaisen elämän itselleen sekä perheelleen Kemijärvellä.

Kemijärven kaupungin kotoutumisohjelmaa tullaan seuraamaan sekä tarkastelemaan tasaisin väliajoin ja siihen tehdään tarvittaessa uusi päivityksiä.